

الرحمن

الرحمن

الرحمن

مدرس : حسین حیدری

دبیر مطالعات اجتماعی دبیرستان نمونه دولتی شهید مطهری

ناحیه یک کرج

فرهنگ

اهداف و انتظارات

- ۱- فرهنگ را تعریف کند.
- ۲- نمونه هایی از اشتراکات فرهنگی را نام ببرد.
- ۳- در مورد آموختنی بودن فرهنگ توضیح دهد.
- ۴- اجتماعی شدن یا جامعه پذیری (تربیت) را شرح دهد.
- ۵- شیوه های مختلف تنبیه و تشویق در اجتماعی شدن افراد را بشناسد و نام ببرد.
- ۶- محیط های اجتماعی شدن افراد در جامعه را بشناسد و نام ببرد.
- ۷- لایه های فرهنگ را نام ببرد و توضیح دهد.
- ۸- لایه های بیرونی فرهنگ را نام ببرد و در مورد هر کدام توضیح دهد.
- ۹- لایه های درونی فرهنگ را نام ببرد و در مورد هر کدام شرح دهد.
- ۱۰- نماد را تعریف کند و چند مثال بزند.
- ۱۱- هنجار را تعریف کند و چند مثال کاربردی بزند.
- ۱۲- مهمترین دلایل پیروی از هنجارها را بیان کند.
- ۱۳- بتواند ارزش ها و عقاید را شرح دهد.

فرهنگ چیست؟

شما چه برداشتی از واژه فرهنگ دارید؟

فرهنگ ، شیوه زندگی

به طور کلی فرهنگ یک جامعه، شیوه زندگی آن جامعه است.

جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد و فرهنگ هم بدون جامعه به وجود نمی آید.

افراد یک جامعه برای زندگی در کنار هم از شیوه های مشترکی استفاده می کنند.

قوانین و مقررات

باورها و اعتقادات

چگونگی برقراری ارتباط با یکدیگر

نحوه استفاده از محیط طبیعی

پس فرهنگ را می توان شیوه مشترک زندگی در یک جامعه دانست.

آداب و فرهنگ غذاخوری در بین کشورهای مختلف تفاوت‌هایی دارد. در خیلی از کشورها ادب این‌طور حکم می‌کند که هنگام غذا خوردن آدم سر و صدایی از خودش تولید نکند. اما در ژاپن (و خیلی از کشورهای آسیایی دیگر) غذا خوردن بی سر و صدا توهین به آشپز محسوب می‌شود. یک ژاپنی مؤدب طوری رشته‌های نودل را هورت می‌کشد که لُپ‌هایش تا ته فرو بروند. هر چه صدای هورت کشیدن بلندتر باشد یعنی غذا خوشمزه‌تر است.

بازار هفتگی
صومعه سرا

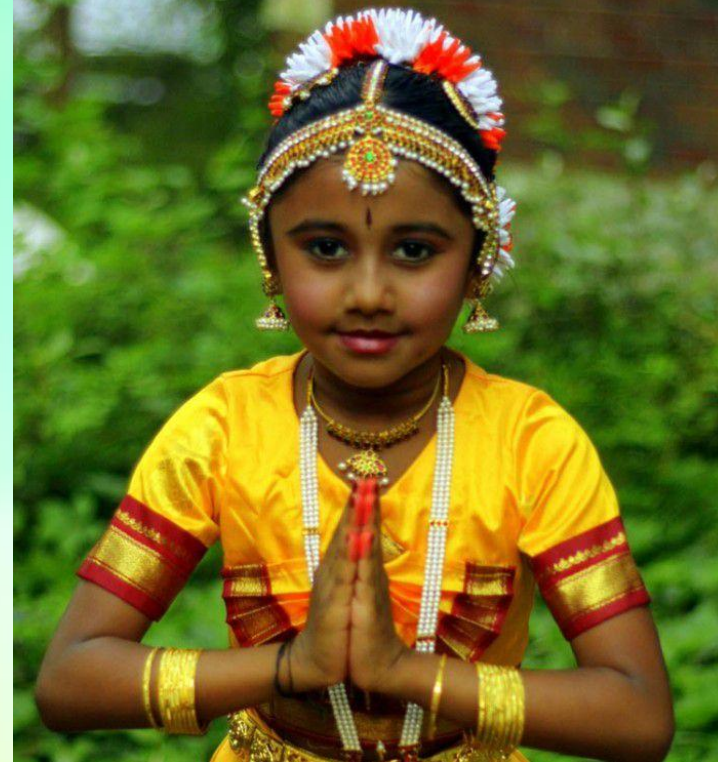

یکی از سنت های عجیب و غریب هندی ها، دفن کردن کودکان معلول زنده تا گردن به مدت شش ساعت، در طول خورشید گرفتگی می باشد. هندوها می گویند که انجام این کار برای خنثی کردن اثرات سوء ناشی از خورشید گرفتگی می باشد.

پوشش سنتی زنان ہندی

پوشش سنتی زنان آفریقایی

در این شیوه سلام کردن، کف دو دست را به هم می‌چسبانند و در زیر صورت به سمت بالا نگه می‌دارند و کمی خم می‌شوند و سپس به شخصی که دیده‌اند به این روش سلام می‌کنند. مردم هندوستان معتقدند که چسباندن دو دست به یکدیگر نشانه همفکری و همرنگی با شخص مقابل است و از طرفی دست راست را مظهر روح و طبیعت معنوی انسانی و دست چپ را نشانگر جهان مادی و جسم انسانی می‌دانند و با این حرکت می‌خواهند یکی بودن جسم و جان خود را به شخص مقابل بدهند.

در برخی روستاهای کشور اسکاتلند، پیش از شروع مراسم عروسی، عروس و داماد را سیاهپوش کرده و انواع زباله های متعفن و بدبو نظیر تخم مرغ گندیده و اعضای داخل شکم ماهی را روی سر آن دو خالی می کنند.

سپس عروس و داماد با همین وضع در شهر گشته و راهی محل آماده شده برای مراسم می شوند. در اصل این کار برای حفظ زوج جوان از چشم زخم، انجام می شود.

مراسم تعزیه در ایران

نسبت جامعه و فرهنگ را می توان به نسبت سخت افزار و نرم افزار رایانه تشبیه کرد.

سخت افزار رایانه بدون نرم افزار آن، فایده ای ندارد و نمیتواند کاری انجام دهد.

نرم افزار نیز تنها به کمک سخت افزار، آثار خود را نشان می دهد

فرهنگ

جامعه

فرهنگ آموختنی است.

فرهنگ پدیده‌های آموختنی است؛ یعنی از طریق ژن به ارث نمی‌رسد بلکه از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود.

آگاهی و اندیشه مشترک اعضای یک جامعه

فرهنگ

مورچه ها و زنبورها نیز با هم زندگی می کنند اما فرهنگ ندارند؛ چرا؟

فرهنگ در جریان اجتماعی شدن آموخته می شود.

اجتماعی شدن یا جامعه پذیری

اجتماعی شدن فرایندی طولانی مدت از تولد تا آخر عمر است که افراد از طریق آن، زندگی در جامعه را می آموزند و خود را با آن منطبق می کنند.

فرآیندی بسیار مهم

بدون آن، افراد نمی توانند به زندگی در جامعه ادامه دهند.

در یک جامعه، هر فرد عقاید و باورها، رسوم، قوانین و حتی چگونگی پاسخ دادن به
غرایز را از دیگران می آموزد و به افراد دیگر یاد می دهد.

فرایند اجتماعی شدن، نخست در خانواده رخ می دهد.

خانواده اولین و مهمترین کانون اجتماعی شدن فرد است.

پدر و مادر به کودک یاد می دهند که چطور **صحبت** کند، چگونه **غذا بخورد** و در **نشست و برخاست** چه آدابی را رعایت کند، چگونه به مهمان ها **سلام و تعارف** کند، چگونه در مراسم مختلف مثل **جشنها یا عزاداری** شرکت کند و **چه بپوشد** و چگونه **رفتار کند**، در موقع خمیازه کشیدن دست را جلوی دهانش بگیرد یا پاهایش را جلوی افراد بزرگتر دراز نکند و موقع غذا خوردن، دهانش صدا ندهد.

کودک در خانواده، علاوه بر چگونگی برطرف کردن نیازهایش، شیوهٔ ابراز احساسات و هیجانها را نیز یاد می‌گیرد و تقلید می‌کند.

برای مثال، او یاد می‌گیرد که با چه کلمات یا رفتارهایی محبت یا خشم خود را به دیگران ابراز کند.

خانواده با به کارگیری شیوه های مختلف تشویق و تنبیه مانند آفرین گفتن، اخم کردن و ... به فرزند خود می آموزد که چه چیزهایی را تحسین و تأیید کند و به آنها ارزش بگذارد، چه کارهایی را بد و ناپسند بشمارد، چه اعتقاداتی داشته باشد و چگونه عبادت یا دعا کند.

با بزرگتر شدن فرد، رسانه های جمعی، دوستان و گروه همسالان و برنامه های آموزشی و تربیتی **مدرسه** نیز چگونگی زندگی در جامعه و سازگاری با آن را به تدریج به او می آموزند. این فرایندها بعدها با رفتن به **دانشگاه**، **خدمت سربازی**، **محل کار** و... ادامه پیدا می کند.

در فرایند اجتماعی شدن، **مهمترین لایه های فرهنگ** یعنی

عقاید

ارزش ها

هنجارها

نمادها

آموخته می شوند و به افراد دیگر انتقال می یابند.

لایه های فرهنگ

جنبه های مختلف یک فرهنگ را می توان به لایه های یک پیاز تشبیه کرد.

برخی از این لایه ها خارجی یا بیرونی هستند؛ مانند نمادها و هنجارها

ارزش ها و عقاید، لایه های عمیق تر فرهنگ هستند.

نمادها

نماد، نشانه یا نماینده یک پدیده دیگر است.

نماد تعجب

نماد پرسش

نمادها در جریان روابط اجتماعی به وجود می آیند.

هر جامعه ای برای انتقال معانی مورد نظر خود از انواع معینی از نمادها استفاده می کند.

زبان گفتاری و نوشتاری، همهٔ اشیا و دست ساخته های انسان مانند تصاویر، پوشاک، خوراک، ساختمان ها و همچنین رفتارهای او، نقش نمادین دارند.

welcome

خوش آمدید

هنجارها، رفتارهای معینی هستند که در یک گروه یا جامعه پذیرفته شده و متداول اند.

به قواعد و شیوه های مورد قبول یک جامعه برای انجام دادن کارهای مختلف، هنجار می گویند.

در هر جامعه مجموعه ای از هنجارها وجود دارند که عموم افراد از آنها پیروی می کنند.

ما وقتى به هم مى رسيم سلام مى كنيم.

وقتی می خواهیم غذا بخوریم یا وارد جایی شویم، به هم تعارف می کنیم.

وقتی کسی موفقیتی به دست می آورد به او تبریک می گوئیم.

وقتی خانه نو می خرد برای او هدیه می بریم.

هنجارها در واقع همه عادت ها، آداب و رسوم اجتماعی، مناسک مذهبی، قواعد، قوانین و مقررات (قوانین ازدواج، قوانین خرید و فروش، قوانین عبور و مرور و ...) را در برمیگیرد.

رقص محلی مردم سبزوار

آئین جارو کشی
حرم امام رضا (ع)

رسم قربانی کردن
در مراسم ازدواج

عروسی بلوچی

پوشیدن لباس
سیاه در عزاداری
امام حسین (ع)

ما در خانواده، مهمانی، محله، مسجد، مدرسه، دانشگاه، اداره از هنجارها یا قواعد معینی پیروی می‌کنیم و رفتار ما در هریک از این موقعیتها تحت پوشش هنجار خاصی قرار دارد.

زندگی اجتماعی بدون وجود هنجارها ادامه پیدا نمی‌کند و هنجارها به روابط اجتماعی سامان می‌بخشند.

افراد یک جامعه خود را ملزم می‌بینند از هنجارها پیروی کنند تا جامعه آنها را به عضویت بپذیرد.

مهمترین دلایل پیروی از هنجارها

ارزش دانستن و اعتقاد به آنها

حفظ آبرو و احترام

ترس از مجازات

اگر افراد از هنجارها یا شیوه های مورد قبول گروه یا جامعه پیروی نکنند، مجازات می شوند.

این مجازات ممکن است به صورت سرزنش خود یا دیگران، پوزخند، تمسخر، طرد کردن و محروم نمودن، متلک گفتن یا مجازاتهای رسمی و قانونی باشد.

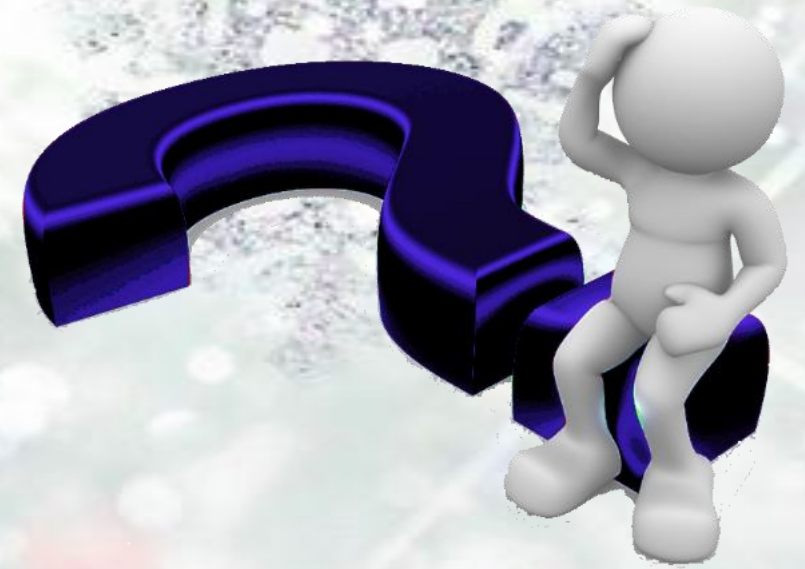

برای مثال، فرض کنید در کشور ما فردی در مجلس عزا لباس قرمز بپوشد و لطیفه بگوید یا در یک مهمانی، یک نفر پیش از ورود سایر مهمان ها و میزبان سر سفره یا میز بنشیند و با عجله شروع به غذا خوردن کند.

دانش آموزی هر وقت بخواهد وارد مدرسه شود و از آنجا بیرون برود.

فردی در ایام ماه مبارک رمضان تظاهر به روزه خواری کند.

فردی اتومبیل خود را در پیاده رو پارک کند.

به نظر شما، در هر یک از این موارد، برخورد جامعه با فرد چگونه است؟
و چگونه او را مجازات می کند؟

ارزش ها

ارزش یعنی خوب و بد، زشت و زیبا و مطلوب یا نامطلوب دانستن امور مختلف.

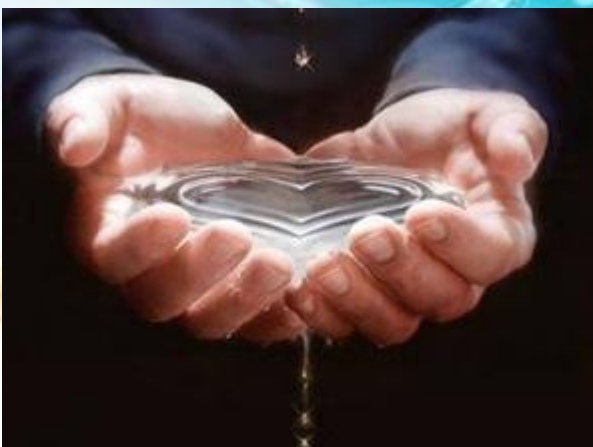
برای مثال می گوئیم راست گویی خوب و دروغگویی بد است.

ارزشها زمینه شکل گیری هنجارها را ایجاد می کنند و جهت دهنده رفتارها هستند.

افراد بر مبنای ارزشهایی که به آنها معتقدند، عمل می کنند.

کسی که پرهیز از اسراف را کار خوب و درستی می داند و آن را ارزش تلقی می کند، اگر در عمل هم از اسراف پرهیزد، هنجارش طبق این ارزش بوده است.

ارزشهای اجتماعی ارزشهایی هستند که مورد توجه اکثر افراد جامعه اند
و افراد به عملی شدن آنها تمایل دارند.
برای یک تیم ورزشی، **پیروزی در مسابقه** ارزش اجتماعی می باشد.

برای یک ملت دفاع از کشور خود و مقابله با دشمنان، ارزش اجتماعی است.

بعضی از انواع ارزش ها

اهل ورزش بودن

صداقت

پرهیز از دخانیات

اهل مطالعه بودن

اول شدن در مسابقه

داشتن لباس های گران قیمت

متواضع بودن

کمک به دیگران

پرهیز از اسراف

شجاعت

پیروی از مُد

مؤمن بودن

عقاید

بخش مهمی از فرهنگ هر جامعه را عقاید و باورهای آن شکل می دهد.

در جامعه ای که عقاید دینی دارد، هنجارها، نمادها و ارزشهایی بر مبنای آن عقاید شکل می گیرد.

به عکس، در جامعه ای که زندگی را فقط به این دنیا محدود می داند و به آخرت اعتقادی ندارد،
هنجارها و ارزشهای متناسب با همان جامعه پدید می آیند.

برای ما که مسلمان هستیم، اعتقادات اسلامی، ملاکی است که با آن هنجارها و ارزشها را می‌سنجیم و هر کدام را که با این اصول اعتقادی سازگاری ندارند، طرد می‌کنیم.

با سپاس و تشکر از توجه شما عزیزان